

Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Marea Cameră)

25 ianuarie 2022*

„Trimitere preliminară – Mediu – Directiva 2012/19/UE – Deșeuri de echipamente electrice și electronice – Obligație de finanțare a costurilor aferente gestionării deșeurilor provenite din panouri fotovoltaice – Efect retroactiv – Principiul securității juridice – Transpunere incorectă a unei directive – Responsabilitate a statului membru”

În cauza C-181/20,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Nejvyšší soud (Curtea Supremă, Republica Cehă), prin decizia din 12 martie 2020, primită de Curte la 24 aprilie 2020, în procedura

VYSOČINA WIND a.s.

împotriva

Česká republika – Ministerstvo životního prostředí,

CURTEA (Marea Cameră),

compusă din domnul K. Lenaerts, președinte, domnul L. Bay Larsen, vicepreședinte, domnul A. Arabadjiev (raportor), doamnele A. Prechal și K. Jürimäe, domnii C. Lycourgos, E. Regan și N. Jääskinen, doamna I. Ziemele și domnul J. Passer, președinți de cameră, și domnii M. Ilešič, T. von Danwitz, M. Safjan, A. Kumin și N. Wahl, judecători,

avocat general: doamna J. Kokott,

grefier: domnul A. Calot Escobar,

având în vedere procedura scrisă,

luând în considerare observațiile prezentate:

- pentru VYSOČINA WIND a.s., de M. Flora, advokát;
- pentru guvernul ceh, de M. Smolek, J. Vlácil și L. Dvořáková, în calitate de agenți;
- pentru guvernul german, de J. Möller și S. Heimerl, în calitate de agenți;

* Limba de procedură: ceha.

- pentru Parlamentul European, de C. Ionescu Dima, O. Hrstková Šolcová și W. D. Kuzmienko, în calitate de agenți;
 - pentru Consiliul Uniunii Europene, de A. Maceroni și M. Moore, în calitate de agenți;
 - pentru Comisia Europeană, de L. Haasbeek și P. Ondrůšek, în calitate de agenți,
- după ascultarea concluziilor avocatei generale în ședința din 15 iulie 2021,
- pronunță prezenta

Hotărâre

- 1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea articolului 13 din Directiva 2012/19/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 4 iulie 2012 privind deșeurile de echipamente electrice și electronice (DEEE) (JO 2012, L 197, p. 38).
- 2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între o întreprindere care exploatează o centrală de energie solară, VYSOČINA WIND a.s., pe de o parte, și Česká republika – Ministerstvo životního prostředí (Ministerul Mediului, Republica Cehă), pe de altă parte, în legătură cu o cerere de despăgubire introdusă de această societate pentru prejudiciul pe care l-ar fi suferit ca urmare a transpunerii pretins incorecte a Directivei 2012/19.

Cadrul juridic

Dreptul Uniunii

Directiva 2002/96/CE

- 3 Directiva 2002/96/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 27 ianuarie 2003 privind deșeurile de echipamente electrice și electronice (DEEE) (JO 2003, L 37, p. 24, Ediție specială, 15/vol. 9, p. 184) prevedea, la articolul 7 alineatul (3), că, în vederea calculării obiectivelor de valorificare a deșeurilor de echipamente electrice și electronice (DEEE), statele membre asigură ca producătorii sau terții care acționează în numele producătorilor să consemneze în registre greutatea DEEE, a componentelor, materiilor sau substanțelor acestora la intrarea („input”) și ieșirea („output”) din instalația de tratare și/sau la intrarea („input”) în instalația de valorificare sau de reciclare.
- 4 Articolul 9 din această directivă, intitulat „Finanțarea privind DEEE provenite de la alți utilizatori decât gospodăriile particulare”, prevedea:

„Statele membre asigură realizarea de către producători, până la 13 august 2005, a finanțării costurilor de colectare, tratare, recuperare și eliminare nepoluantă a DEEE provenite de la alți utilizatori decât gospodăriile particulare și generate de produse introduse pe piață după 13 august 2005.

Pentru DEEE provenite de la produse introduse pe piață înainte de 13 august 2005 («deșeuri istorice»), finanțarea costurilor de gestionare este asigurată de producători. Statele membre pot prevedea, ca

soluție alternativă, ca și alți utilizatori decât gospodăriile particulare să participe, de asemenea, parțial sau în totalitate, la finanțarea costurilor de gestionare.

Fără a aduce atingere dispozițiilor prezentei directive, producătorii și alți utilizatori decât gospodăriile particulare pot încheia acorduri care stabilesc alte metode de finanțare.”

- 5 Articolul 13 din Directiva 2002/96, astfel cum a fost modificată prin Directiva 2008/34/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 11 martie 2008 (JO 2008, L 81, p. 65), prevedea:

„Se adoptă orice modificări necesare în vederea adaptării la progresul științific și tehnic a articolului 7 alineatul (3), a anexei IB (în special în vederea adăugării eventuale a aparatelor casnice de iluminat, a becurilor cu filament și a produselor fotovoltaice, precum panourile solare), a anexei II (în special ținând seama de progresele tehnice înregistrate în domeniul tratării DEEE) și a anexelor III și IV. Aceste măsuri destinate să modifice elemente neesențiale ale prezentei directive se adoptă în conformitate cu procedura de reglementare cu control menționată la articolul 14 alineatul (3).

Înainte de modificarea anexelor, Comisia [Europeană] consultă, în special, producătorii de echipamente electrice și electronice, agenții de reciclare, întreprinderile de tratare, precum și organizațiile de protecție a mediului și asociațiile lucrătorilor și consumatorilor.”

Directiva 2003/108/CE

- 6 Considerentul (3) al Directivei 2003/108/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 8 decembrie 2003 de modificare a Directivei 2002/96 (JO 2003, L 345, p. 106) are următorul cuprins:

„În conformitate cu declarația comună, Comisia a examinat implicațiile financiare, pentru producători, ale textului actual al articolului 9 din Directiva [2002/96] și a constatat că obligația de preluare a DEEE introduse pe piață în trecut creează o responsabilitate retroactivă care nu a făcut obiectul nici unei dispoziții și care îi poate expune pe anumiți producători unor grave riscuri economice.”

- 7 Directiva 2003/108 a înlocuit articolul 9 din Directiva 2002/96 cu următorul text:

„(1) Statele membre asigură ca, până la 13 august 2005, finanțarea costurilor de colectare, tratare, recuperare și eliminare nepoluantă a DEEE provenite de la alți utilizatori decât gospodăriile particulare și generate de produse introduse pe piață după 13 august 2005 [să fie realizată de producători].

Statele membre asigură ca, până la 13 august 2005, pentru DEEE provenite de la produse introduse pe piață înainte de 13 august 2005 («deșeurile istorice»), finanțarea costurilor de gestionare să fie asigurată în conformitate cu paragrafele al treilea și al patrulea.

În cazul deșeurilor istorice înlocuite cu noi produse echivalente sau cu noi produse care îndeplinesc aceeași funcție, finanțarea costurilor de gestionare este asigurată de producătorii acestor produse la furnizarea acestora. Statele membre pot prevedea, ca soluție alternativă, ca și alți utilizatori decât gospodăriile particulare să participe, de asemenea, parțial sau în totalitate, la finanțarea costurilor de gestionare.

În cazul altor deșeuri istorice, finanțarea costurilor de gestionare este asigurată de alți utilizatori decât gospodăriile individuale.

(2) Fără a aduce atingere dispozițiilor prezentei directive, producătorii și alți utilizatori decât gospodăriile particulare pot încheia acorduri care stabilesc alte metode de finanțare.”

Directiva 2008/98/CE

- 8 Directiva 2008/98/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 19 noiembrie 2008 privind deșeurile și de abrogare a anumitor directive (JO 2008, L 312, p. 3) definește, la articolul 3 punctul 1, noțiunea de „deșeuri” ca fiind „orice substanță sau obiect pe care deținătorul le aruncă sau are intenția sau obligația să le arunce”.
- 9 Articolul 14 din această directivă prevede:

„(1) În conformitate cu principiul «poluatorul plătește», costul gestionării deșeurilor urmează să fie suportat de producătorul inițial de deșeuri, sau de deținătorii actuali ori deținătorii anteriori ai deșeurilor.

(2) Statele membre pot decide că respectivele costuri ale gestiunii deșeurilor urmează să fie suportate în întregime sau în parte de producătorul produsului din care derivă deșeul respectiv și că distribuitorii unui asemenea produs pot participa la aceste costuri.”

Directiva 2012/19

- 10 Directiva 2012/19 a abrogat Directiva 2002/96.
- 11 Considerentele (9), (12) și (23) ale Directivei 2012/19 au următorul cuprins:

„(9) Ar trebui să intre sub incidența prezentei directive toate [echipamentele electrice și electronice (EEE)] utilizate de consumatori, precum și EEE destinate utilizării profesionale. Prezenta directivă ar trebui să se aplice fără a aduce atingere legislației Uniunii privind cerințele de siguranță și sănătate care protejează toate persoanele care intră în contact cu DEEE, legislației specifice a Uniunii privind gestionarea deșeurilor [...], precum și legislației Uniunii în domeniul proiectării produselor [...]. Obiectivele prezentei directive pot fi realizate fără a se include în domeniul de aplicare a acesteia instalațiile fixe de mari dimensiuni, precum platformele petroliere, sistemele de transport al bagajelor din aeroporturi sau lifturile. Cu toate acestea, orice echipament care nu este în mod special proiectat și instalat ca parte a instalațiilor respective și care poate funcționa și fără a face parte din aceste instalații ar trebui inclus în domeniul de aplicare al prezentei directive. În această categorie intră, de exemplu, echipamente cum ar fi sistemele de iluminat și panourile fotovoltaice.

[...]

(12) Stabilirea, prin prezenta directivă, a responsabilității producătorului este una dintre modalitățile de încurajare a proiectării și producerii EEE prin procedee care să țină seama pe deplin și să faciliteze repararea, posibila îmbunătățire, reutilizarea, dezasamblarea și reciclarea EEE.

[...]

(23) [...] statele membre ar trebui să încurajeze producătorii să își asume integral responsabilitatea pentru colectarea DEEE, în special prin finanțarea colectării DEEE de-a lungul întregului lanț al deșeurilor, [...] în concordanță cu principiul «poluatorul plătește». Pentru a atinge un grad maxim de eficiență a conceptului de responsabilitate a producătorului, fiecare producător ar trebui să răspundă de finanțarea gestionării deșeurilor provenite de la propriile produse. Producătorul ar trebui să poată opta pentru îndeplinirea acestei obligații prin intermediul unor sisteme individuale sau colective. Atunci când introduce un produs pe piață, fiecare producător ar trebui să ofere o garanție financiară care să evite o situație în care costurile de gestionare a DEEE provenite de la produsele al căror producător și-a încetat activitatea sau care nu poate fi identificat (produse orfane) să fie suportate de societate sau de producătorii care rămân în activitate. Responsabilitatea finanțării gestionării deșeurilor istorice ar trebui împărțită între toți producătorii existenți, în cadrul unor sisteme colective de finanțare la care toți producătorii existenți pe piață în momentul generării costurilor să contribuie în mod proporțional. [...] În cazul produselor cu un ciclu de viață îndelungat, care acum intră sub incidența prezentei directive, precum panourile fotovoltaice, sistemele de colectare și de valorificare existente ar trebui utilizate în mod optim, cu condiția respectării cerințelor prevăzute în prezenta directivă.”

- 12 Articolul 1 din directiva menționată precizează că aceasta „stabilește măsuri vizând protejarea mediului și a sănătății umane prin prevenirea sau reducerea efectelor negative ale generării și gestionării [DEEE], precum și prin reducerea efectelor globale ale utilizării resurselor și îmbunătățirea eficienței utilizării acestora, în conformitate cu articolele 1 și 4 din Directiva [2008/98], contribuind astfel la o dezvoltare durabilă”.
- 13 Articolul 2 alineatul (1) din Directiva 2012/19 prevede:
- „Prezenta directivă se aplică [EEE] după cum urmează:
- (a) de la 13 august 2012 până la 14 august 2018 (perioadă de tranziție), sub rezerva alineatului (3), pentru EEE incluse în categoriile enumerate în anexa I. Anexa II cuprinde o listă orientativă a EEE care fac parte din categoriile prevăzute în anexa I;
- (b) de la 15 august 2018, sub rezerva alineatelor (3) și (4), pentru toate EEE. Toate EEE se clasifică în categoriile enumerate în anexa III. Anexa IV cuprinde o listă neexhaustivă a EEE care fac parte din categoriile prevăzute în anexa III (domeniu de aplicare deschis).”
- 14 Articolul 3 alineatul (1) litera (a) din această directivă definește „echipamentele electrice și electronice” sau „EEE” ca desemnând „echipamente care sunt dependente de curenți electrici sau câmpuri electromagnetice pentru a funcționa corespunzător și echipamente pentru generarea, transferul și măsurarea acestor curenți și câmpuri și proiectate pentru utilizarea la o tensiune nominală de maximum 1 000 de volți, pentru curent alternativ, și 1 500 de volți, pentru curent continuu”.

15 În plus, în temeiul articolului 3 alineatul (1) litera (e) din aceeași directivă, „deșeurile [le] de echipamente electrice și electronice” sau „DEEE” sunt „echipamentele electrice și electronice care constituie deșeurile în sensul articolului 3 alineatul (1) din Directiva [2008/98], inclusiv toate componentele, subansamblele și produsele consumabile care fac parte integrantă din produs în momentul în care acesta devine deșeu”.

16 Potrivit articolului 4 din directiva menționată:

„Statele membre încurajează, fără a aduce atingere cerințelor din legislația Uniunii privind buna funcționare a pieței interne și proiectarea produselor, [...] cooperarea dintre producători și reciclatori și adoptarea de măsuri care să promoveze proiectarea și producerea de EEE, în special pentru a facilita reutilizarea, demontarea și valorificarea DEEE, precum și a componentelor și materialelor lor. [...]”

17 Articolul 12 din Directiva 2012/19, intitulat „Finanțarea cu privire la DEEE provenite de la gospodăriile particulare”, prevede la alineatul (4) că DEEE provenite de la produse introduse pe piață la 13 august 2005 sau înainte de această dată trebuie să fie considerate „deșeurile istorice”.

18 Articolul 13 din această directivă, intitulat „Finanțarea cu privire la DEEE provenite de la alți utilizatori decât gospodăriile particulare”, are următorul cuprins:

„(1) Statele membre se asigură ca finanțarea costurilor de colectare, tratare, valorificare și eliminare în condiții de protecție a mediului a DEEE provenite de la alți utilizatori decât gospodăriile particulare și generate de produse introduse pe piață după 13 august 2005 să fie asigurată de producători.

În cazul deșeurilor istorice înlocuite cu noi produse echivalente sau cu noi produse care îndeplinesc aceeași funcție, finanțarea costurilor de gestionare este asigurată de producătorii acestor produse la furnizarea acestora. Statele membre pot prevedea, ca soluție alternativă, ca și alți utilizatori decât gospodăriile particulare să participe, de asemenea, parțial sau în totalitate, la finanțarea costurilor de gestionare.

În cazul altor deșeurile istorice, finanțarea costurilor de gestionare este asigurată de utilizatori, alții decât gospodăriile particulare.

(2) Fără a aduce atingere dispozițiilor prezentei directive, producătorii și alți utilizatori decât gospodăriile particulare pot încheia acorduri care stabilesc alte metode de finanțare.”

19 Articolul 24 alineatul (1) din directiva menționată precizează următoarele:

„Statele membre asigură intrarea în vigoare a actelor cu putere de lege și a actelor administrative necesare pentru a se conforma prezentei directive până la 14 februarie 2014. Statele membre comunică de îndată Comisiei textele acestor acte.”

20 În cuprinsul anexei I la Directiva 2012/19, intitulată „Categoriile de EEE reglementate de prezenta directivă pe parcursul perioadei de tranziție, astfel cum se prevede la articolul 2 alineatul (1) litera (a)”, sunt menționate panourile fotovoltaice. Acestea sunt reluate de asemenea în anexa II la directiva amintită, privind lista orientativă a EEE care sunt cuprinse în categoriile din anexa I menționată, precum și în anexa IV la directiva specificată, care include lista neexhaustivă a EEE care sunt cuprinse în categoriile enumerate în anexa III la aceeași directivă.

Dreptul ceh

- 21 Republica Cehă a transpus obligațiile care îi revin în temeiul Directivei 2002/96, printre altele, prin adoptarea zákon č. 185/2001 Sb., o odpadech a o změně některých dalších zákonů (Legea nr. 185/2001 privind deșeurile și de modificare a altor legi, denumită în continuare „Legea privind deșeurile”).
- 22 La 30 mai 2012, a fost introdus în această lege un nou articol, 37p, care instituie un mecanism de finanțare a costurilor aferente gestionării deșeurilor generate de panouri fotovoltaice. Potrivit acestui articol, operatorul unei centrale solare are obligația, prin intermediul unor contribuții pentru reciclare, să finanțeze costurile aferente gestionării deșeurilor generate de panouri fotovoltaice introduse pe piață cel târziu la 1 ianuarie 2013. În acest scop, a fost prevăzută obligația operatorului respectiv de a încheia, cel târziu la 30 iunie 2013, un contract care să garanteze un sistem colectiv de finanțare, astfel încât finanțarea menționată să fie asigurată cel târziu la 1 ianuarie 2019. În ceea ce privește panourile fotovoltaice introduse pe piață după 1 ianuarie 2013, obligația menționată revine producătorului acestora.

Litigiul principal și întrebările preliminare

- 23 VYSOČINA WIND exploatează o centrală de energie solară, care a fost pusă în funcțiune în anul 2009 și care este echipată cu panouri fotovoltaice introduse pe piață după 13 august 2005, dar înainte de 1 ianuarie 2013.
- 24 În conformitate cu obligația prevăzută la articolul 37p din Legea privind deșeurile, această societate a participat la finanțarea costurilor aferente gestionării deșeurilor provenite din panouri fotovoltaice și a plătit, în acest sens, contribuții în cuantum total de 1 613 773,24 coroane cehe (CZK) (aproximativ 59 500 de euro) în cursul anilor 2015 și 2016.
- 25 Întrucât a considerat că această obligație rezulta direct dintr-o transpunere incorectă a Directivei 2012/19 de către Republica Cehă și că plata contribuțiilor menționate constituia un prejudiciu, VYSOČINA WIND a introdus la Obvodní soud pro Prahu 10 (Tribunalul Sectorului Praga 10, Republica Cehă) o acțiune în despăgubire îndreptată împotriva statului membru respectiv. În special, ea apreciază că articolul 37p din Legea privind deșeurile contravine articolului 13 alineatul (1) din Directiva 2012/19, care pune în sarcina producătorului de EEE, iar nu a utilizatorului acestora, finanțarea costurilor aferente gestionării deșeurilor provenite din panourile fotovoltaice introduse pe piață după 13 august 2005.
- 26 Prin hotărârea din 6 aprilie 2018, această instanță a admis în întregime acțiunea respectivă. Republica Cehă a formulat apel împotriva acestei hotărâri la Městský soud v Praze (Tribunalul Municipal din Praga, Republica Cehă), care l-a respins ca nefondat prin hotărârea din 14 noiembrie 2018. Potrivit acestei instanțe, reiese cu claritate din modul de redactare a articolului 13 alineatul (1) din Directiva 2012/19 că finanțarea costurilor aferente gestionării deșeurilor provenite din panourile fotovoltaice introduse pe piață după 13 august 2005 trebuie să fie asigurată de producători, astfel încât articolul 37p din Legea privind deșeurile, întrucât continuă să pună această obligație în sarcina utilizatorilor, nu este conform cu directiva menționată.

- 27 Prin urmare, Republica Cehă a formulat recurs la Nejvyšší soud (Curtea Supremă, Republica Cehă), susținând, în primul rând, că o asemenea interpretare a articolului 13 alineatul (1) din Directiva 2012/19 conferă acestei dispoziții un caracter retroactiv ilicit. În al doilea rând, o serie de producători care au introdus pe piață panouri fotovoltaice între anii 2005 și 2013 nu ar mai fi în activitate, ceea ce ar împiedica asigurarea finanțării costurilor aferente gestionării deșeurilor generate de panourile menționate. În al treilea rând, Republica Cehă consideră că inexistența unor observații formulate de Comisie în cadrul procedurii EU Pilot privind transpunerea în dreptul național a Directivei 2012/19, precum și lipsa unei proceduri de constatare a neîndeplinirii obligațiilor inițiate de această instituție împotriva sa atestă că acest stat membru a transpus corect Directiva 2012/19, astfel cum ar fi confirmat Comisia în cursul unei reuniuni bilaterale care a avut loc la 1 octombrie 2018.
- 28 În acest context, instanța de trimitere ridică problema interpretării articolului 13 alineatul (1) din Directiva 2012/19, întrucât, deși este cert că această dispoziție constrânge statele membre să impună producătorilor obligația de a finanța costurile aferente gestionării deșeurilor generate de panouri fotovoltaice, în măsura în care este vorba despre panouri introduse pe piață după expirarea, la 14 februarie 2014, a termenului de transpunere a directivei amintite, și că, pentru „deșeurile istorice” generate de panouri fotovoltaice introduse pe piață înainte de 13 august 2005, statele membre pot impune această obligație utilizatorilor, se pune, în schimb, problema aplicării obligației de finanțare respective în cazul deșeurilor generate de panouri fotovoltaice introduse pe piață între 13 august 2005 și 14 februarie 2014.
- 29 Potrivit instanței de trimitere, trebuie mai întâi să se stabilească momentul nașterii obligației de finanțare a costurilor aferente gestionării deșeurilor generate de panouri fotovoltaice. În această privință, ea împărtășește poziția reclamantei din litigiul principal potrivit căreia se consideră că această obligație ia naștere numai odată cu apariția deșeurilor, iar nu, așa cum susține Republica Cehă, odată cu introducerea pe piață a panourilor menționate. În consecință, ar intra în domeniul de aplicare material al Directivei 2012/19 panourile fotovoltaice introduse pe piață înainte de expirarea termenului de transpunere a acestei directive, și anume înainte de 14 februarie 2014, și care produc deșeuri după această dată, în așa fel încât obligația astfel impusă de articolul 13 alineatul (1) din directiva menționată nu ar fi nicidecum retroactivă.
- 30 În continuare, instanța de trimitere are îndoieli cu privire la faptul că Directiva 2012/19 ar fi fost transpusă corect în ordinea juridică cehă, dat fiind că, în primul rând, Comisia însăși a constatat, cu ocazia adoptării Directivei 2003/108 de modificare a Directivei 2002/96, că obligația de finanțare a costurilor aferente gestionării deșeurilor generate de produse introduse pe piață înainte de expirarea termenului de transpunere a acestei directive creează o responsabilitate retroactivă care poate expune producătorii unor grave riscuri economice, o asemenea constatare putând fi aplicată în mod similar în cazul panourilor fotovoltaice nou integrate în domeniul de aplicare al dreptului Uniunii prin Directiva 2012/19. În al doilea rând, ar fi subminată încrederea legitimă a producătorilor de panouri fotovoltaice, care nu puteau presupune că le-ar fi impusă o asemenea obligație de finanțare pentru deșeurile generate de panouri deja introduse pe piață în trecut și care, prin urmare, nu ar fi transferat costurile unei astfel de finanțări în prețul produselor lor. În al treilea rând, ar apărea o diferență de tratament între utilizatorii care îndeplineau deja obligația de finanțare prevăzută de dreptul național înainte de expirarea termenului de transpunere a Directivei 2012/19 și cei care nu îndeplineau această obligație. Instanța de trimitere arată, în al patrulea rând, că nici Republica Federală Germania, nici Republica Elenă și nici Republica Austria nu ar fi transpus directiva menționată cu menținerea obligației producătorilor de a finanța costurile aferente gestionării deșeurilor generate de produse introduse pe piață după 13 august 2005.

- 31 În sfârșit, ea ridică problema dacă legislația națională nu este în contradicție cu dreptul Uniunii prin faptul că, după adoptarea Directivei 2012/19, au fost menținute contractele pe care operatorii centralelor de energie solară erau obligați să le încheie pentru a asigura finanțarea costurilor aferente gestionării deșeurilor generate de panouri fotovoltaice și care prevăd plata în tranșe a contribuțiilor aferente acestora, deși finanțarea respectivă revine producătorului în temeiul directivei menționate.
- 32 În aceste condiții, Nejvyšší soud (Curtea Supremă) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:
- „1) Articolul 13 din Directiva [2012/19] trebuie interpretat în sensul că se opune ca un stat membru să impună utilizatorilor acestora, iar nu producătorilor, obligația de a finanța costurile de colectare, tratare, valorificare și eliminare în condiții de protecție a mediului a DEEE provenite de la panouri fotovoltaice introduse pe piață [cel târziu la] 1 ianuarie 2013?
- 2) În cazul unui răspuns afirmativ la prima întrebare, este relevantă, în vederea aprecierii condițiilor răspunderii unui stat membru pentru un prejudiciu cauzat unui particular ca urmare a unei încălcări a dreptului Uniunii, o împrejurare precum cea [în discuție în litigiul principal], potrivit căreia acest stat membru a stabilit el însuși modalitățile de finanțare a deșeurilor panourilor fotovoltaice chiar înainte de adoptarea [Directivei 2012/19,] prin care panourile fotovoltaice au intrat în domeniul [de aplicare al] dreptului Uniunii, iar producătorilor le-a revenit sarcina de a suporta costurile aferente, inclusiv în ceea ce privește perioada anterioară expirării termenului de transpunere a [acestei directive] (precum și anterior adoptării reglementării la nivelul dreptului Uniunii)?”
- 33 În conformitate cu articolul 61 alineatul (1) din Regulamentul de procedură, Curtea a invitat părțile din litigiul principal și celelalte părți interesate vizate la articolul 23 din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene să răspundă în scris la anumite întrebări privind, printre altele, validitatea articolului 13 alineatul (1) din Directiva 2012/19.

Cu privire la întrebările preliminare

Cu privire la prima întrebare

- 34 Prin intermediul primei întrebări formulate, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 13 alineatul (1) din Directiva 2012/19 trebuie să fie interpretat în sensul că se opune unei legislații naționale care impune finanțarea costurilor aferente gestionării deșeurilor generate de panouri fotovoltaice introduse pe piață cel târziu la 1 ianuarie 2013 utilizatorilor panourilor respective, iar nu producătorilor acestora.
- 35 Cu titlu introductiv, trebuie să se constate că, deși această întrebare privește, în mod formal, numai interpretarea articolului 13 alineatul (1) din Directiva 2012/19, din motivarea cererii de decizie preliminară reiese că instanța de trimitere ridică de asemenea problema validității dispoziției menționate având în vedere eventualul său efect retroactiv. În esență, această instanță subliniază că un asemenea efect ar putea decurge din faptul că, potrivit dispoziției menționate, finanțarea costurilor aferente gestionării deșeurilor generate de panouri fotovoltaice trebuie să fie suportată de producători atunci când aceste deșeuri sunt generate de produse introduse pe piață

după 13 august 2005, dată la care termenul de transpunere stabilit de directiva amintită încă nu expirase. Astfel, aceeași dispoziție ar putea crea o responsabilitate retroactivă susceptibilă să expună producătorii unor grave riscuri economice.

- 36 Or, deși, în cadrul repartizării funcțiilor între instanțele naționale și Curte pentru aplicarea articolului 267 TFUE, instanțele naționale au sarcina de a decide cu privire la relevanța întrebărilor adresate, este însă exclusiv de competența Curții să deducă din ansamblul elementelor furnizate de instanța națională acele elemente de drept al Uniunii care necesită o interpretare sau o apreciere a validității, având în vedere obiectul litigiului (Hotărârea din 17 septembrie 2020, *Compagnie des pêches de Saint-Malo*, C-212/19, EU:C:2020:726, punctul 27 și jurisprudența citată).
- 37 În consecință, pentru a oferi un răspuns complet instanței de trimitere, trebuie să se examineze de asemenea validitatea articolului 13 alineatul (1) din Directiva 2012/19 în raport cu principiul securității juridice, în măsura în care dispoziția menționată impune ca finanțarea costurilor aferente gestionării deșeurilor generate de panouri fotovoltaice să fie asigurată de producători pentru deșeurile generate de aceste panouri introduse pe piață după 13 august 2005, cu alte cuvinte, la o dată anterioară intrării în vigoare a directivei respective.
- 38 Astfel, este necesar, într-o primă etapă, să se efectueze interpretarea articolului 13 alineatul (1) din Directiva 2012/19, solicitată de instanța de trimitere. În ipoteza în care această dispoziție ar trebui să fie interpretată în sensul că se opune unei legislații naționale care impune finanțarea costurilor aferente gestionării deșeurilor generate de panouri fotovoltaice introduse pe piață după 13 august 2005 utilizatorilor acestora, iar nu producătorilor, va fi necesar, într-o a doua etapă, să se examineze validitatea dispoziției menționate.
- 39 În această privință, trebuie amintit, în primul rând, că, potrivit unei jurisprudențe constante, o interpretare a unei dispoziții din dreptul Uniunii nu poate avea ca rezultat să lipsească de orice efect util textul clar și precis al acestei dispoziții (Hotărârea din 6 septembrie 2012, *Czop și Punakova*, C-147/11 și C-148/11, EU:C:2012:538, punctul 32 și jurisprudența citată). Astfel, din moment ce sensul unei dispoziții a dreptului Uniunii reiese fără ambiguitate chiar din modul de redactare a acesteia, Curtea nu se poate abate de la această interpretare.
- 40 Or, în temeiul articolului 13 alineatul (1) din Directiva 2012/19, statele membre se asigură ca finanțarea costurilor de colectare, tratare, valorificare și eliminare în condiții de protecție a mediului a DEEE provenite de la alți utilizatori decât gospodăriile particulare și generate de produse introduse pe piață după 13 august 2005 să fie asigurată de producători.
- 41 Potrivit definiției enunțate la articolul 3 alineatul (1) litera (e) din această directivă, în sfera noțiunii de „DEEE” intră echipamentele electrice și electronice care constituie deșuri în sensul articolului 3 alineatul (1) din Directiva 2008/98, inclusiv toate componentele, subansamblele și produsele consumabile care fac parte integrantă din produs în momentul în care acesta devine deșeu.
- 42 În special, în conformitate cu articolul 2 alineatul (1) litera (a) din Directiva 2012/19, aceasta se aplică, începând cu perioada de tranziție cuprinsă între 13 august 2012 și 14 august 2018, pentru DEEE incluse în categoriile enumerate în anexa I la aceasta, printre care figurează în mod explicit panourile fotovoltaice, menționate de asemenea în anexa II la directiva amintită, care precizează

categoriile respective de EEE, precum și în considerentele (9) și (23) ale acesteia, care subliniază mai ales că produsele cu un ciclu de viață îndelungat, precum panourile fotovoltaice, intră în prezent sub incidența directivei menționate.

- 43 Astfel, după cum a arătat în esență doamna avocată generală la punctul 29 din concluzii, legiuitorul Uniunii și-a manifestat intenția, fără nicio posibilă ambiguitate, ca panourile fotovoltaice să fie considerate EEE, în sensul articolului 3 alineatul (1) litera (a) din Directiva 2012/19, și să intre, prin urmare, în domeniul de aplicare al acestei directive.
- 44 În consecință, este necesar să se constate că articolul 13 alineatul (1) din Directiva 2012/19 impune ca statele membre să adopte actele cu putere de lege și actele administrative necesare pentru a atribui responsabilitatea finanțării costurilor aferente gestionării deșeurilor generate de panouri fotovoltaice producătorilor acestora, iar nu utilizatorilor, atunci când panourile menționate au fost introduse pe piață după 13 august 2005.
- 45 În consecință, fără a se aduce atingere examinării validității la care se face referire la punctul 38 din prezenta hotărâre, articolul 13 alineatul (1) din Directiva 2012/19 trebuie să fie interpretat în sensul că se opune unei legislații naționale care impune finanțarea costurilor aferente gestionării deșeurilor generate de panouri fotovoltaice introduse pe piață după 13 august 2005 utilizatorilor panourilor respective, iar nu producătorilor acestora.
- 46 Având în vedere această interpretare, este necesar, într-o a doua etapă, după cum s-a menționat la punctele 37 și 38 din prezenta hotărâre, să se aprecieze și validitatea dispoziției amintite.
- 47 În această privință, trebuie amintit că principiul securității juridice, care face parte dintre principiile generale ale dreptului Uniunii, impune ca normele de drept să fie clare și precise, iar efectele lor să fie previzibile, mai ales atunci când pot produce consecințe defavorabile pentru persoanele fizice și pentru întreprinderi, pentru ca justițiabilii să își poată cunoaște fără ambiguitate drepturile și obligațiile și să ia decizii în consecință [a se vedea în acest sens Hotărârea din 28 martie 2017, Rosneft, C-72/15, EU:C:2017:236, punctul 161, și Hotărârea din 30 aprilie 2019, Italia/Consiliul (Cota de pescuit pentru peștele-spadă mediteranean), C-611/17, EU:C:2019:332, punctul 111, precum și jurisprudența citată]. Pe de altă parte, potrivit unei jurisprudențe constante, deși principiul securității juridice se opune aplicării retroactive a unei norme juridice noi, cu alte cuvinte, unei situații împlinite anterior intrării sale în vigoare, același principiu impune ca orice situație de fapt să fie în mod normal apreciată, în lipsa unei dispoziții exprese contrare, în lumina normelor de drept în vigoare la data producerii sale (a se vedea în acest sens Hotărârea din 3 septembrie 2015, A2A, C-89/14, EU:C:2015:537, punctul 37, precum și Hotărârea din 26 martie 2020, Hungeod și alții, C-496/18 și C-497/18, EU:C:2020:240, punctul 94 și jurisprudența citată).
- 48 În plus, o normă juridică nouă se aplică imediat efectelor viitoare ale unei situații care a apărut sub imperiul legii vechi, precum și situațiilor juridice noi (Hotărârea din 15 ianuarie 2019, E.B., C-258/17, EU:C:2019:17, punctul 50, și Hotărârea din 14 mai 2020, Azienda Municipale Ambiente, C-15/19, EU:C:2020:371, punctul 57, precum și jurisprudența citată). Soluția poate fi însă diferită, sub rezerva respectării principiului neretroactivității actelor juridice, dacă noua normă este însoțită de dispoziții speciale care stabilesc în mod specific condițiile de aplicare în timp a acesteia (Hotărârea din 16 decembrie 2010, Stichting Natuur en Milieu și alții, C-266/09, EU:C:2010:779, punctul 32, Hotărârea din 26 martie 2015, Comisia/Moravia Gas Storage, C-596/13 P, EU:C:2015:203, punctul 32, și Hotărârea din 15 ianuarie 2019, E.B., C-258/17, EU:C:2019:17, punctul 50).

- 49 Situația poate de asemenea să fie diferită, cu titlu de excepție, așa cum a arătat în esență doamna avocată generală la punctul 63 din concluzii, atunci când acest lucru este impus de un scop de interes general și când încrederea legitimă a persoanelor interesate este pe deplin respectată (Hotărârea din 26 aprilie 2005, „Goed Wonen”, C-376/02, EU:C:2005:251, punctul 33, și Hotărârea din 19 martie 2009, Mitsui & Co. Deutschland, C-256/07, EU:C:2009:167, punctul 32).
- 50 În speță, din articolul 2 alineatul (1) litera (a) din Directiva 2012/19 rezultă că această directivă se aplică echipamentelor prevăzute în anexa I, printre care se numără panourile fotovoltaice, începând de la 13 august 2012, dată care coincide, de altfel, cu cea a intrării sale în vigoare, și anume, în conformitate cu articolul 26 din directiva menționată, cu a douăzecea zi de la publicarea sa în *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene*, la 24 iulie 2012. În schimb, potrivit articolului 24 alineatul (1) din aceeași directivă, statele membre trebuiau să se conformeze dispozițiilor acesteia cel târziu la 14 februarie 2014.
- 51 Astfel, norma de drept enunțată la articolul 13 alineatul (1) din Directiva 2012/19 nu se aplică, *ratione temporis*, decât în măsura în care operațiunile de colectare, tratare, valorificare și eliminare în condiții de protecție a mediului a deșeurilor generate de panouri fotovoltaice enumerate la acest articol sunt realizate începând de la 13 august 2012. Astfel, în cazul în care asemenea operațiuni au fost realizate înainte de data respectivă, panourile în discuție nu mai existau la data menționată, iar costurile aferente acestor operațiuni au fost deja suportate la data intrării în vigoare a Directivei 2012/19, astfel încât articolul 13 alineatul (1) din aceasta nu se poate aplica operațiunilor amintite.
- 52 În lumina jurisprudenței citate la punctele 47 și 48 din prezenta hotărâre, trebuie, așadar, să se stabilească dacă aplicarea normei de drept enunțate la articolul 13 alineatul (1) din Directiva 2012/19, potrivit căreia producătorii sunt obligați să asigure finanțarea costurilor aferente gestionării deșeurilor generate de panouri fotovoltaice introduse pe piață după 13 august 2005, în cazul în care aceste panouri au devenit sau vor deveni deșeuri începând de la 13 august 2012, este de natură să aducă atingere unei situații împlinite anterior intrării în vigoare a directivei respective sau dacă această aplicare urmărește, dimpotrivă, să gverneze efectele viitoare ale unei situații care a apărut înainte de intrarea în vigoare a directivei menționate.
- 53 În această privință, trebuie amintit că, potrivit reglementării Uniunii care exista înainte de adoptarea Directivei 2012/19, obligația de finanțare a costurilor aferente gestionării deșeurilor generate de panourile fotovoltaice era reglementată de articolul 14 din Directiva 2008/98, care lăsa statelor membre posibilitatea de a impune suportarea costurilor acestei gestionări fie deținătorului actual sau anterior al deșeurilor, fie producătorului sau distribuitorului panourilor fotovoltaice.
- 54 În consecință, în ipoteza în care un stat membru a ales, înainte de adoptarea Directivei 2012/19, să impună suportarea costurilor aferente gestionării deșeurilor generate de panourile fotovoltaice utilizatorilor panourilor respective, iar nu producătorilor acestora, astfel cum s-a întâmplat în Republica Cehă, intrarea în vigoare a articolului 13 alineatul (1) din Directiva 2012/19, însoțită de obligația de transpunere a acestei dispoziții în cadrul ordinii juridice naționale, a avut incidență, așa cum a arătat doamna avocată generală la punctele 53 și 57 din concluziile sale, asupra situațiilor împlinite anterior intrării în vigoare a directivei menționate.
- 55 Astfel, nu se poate considera că o asemenea modificare a repartizării costurilor aferente gestionării deșeurilor generate de panourile fotovoltaice care exista în temeiul reglementării în vigoare la data introducerii pe piață a acestor panouri și a vânzării lor la un preț determinat –

dată și tranzacție comercială pe care producătorul nu le poate modifica *a posteriori* – reprezintă aplicarea unei norme noi efectelor viitoare ale unei situații apărute sub imperiul normei vechi, întrucât efectele în discuție sunt deja certe sub toate aspectele lor și, prin urmare, sunt împlinite, spre deosebire de cele care erau în discuție în cauza în care s-a pronunțat Hotărârea din 14 mai 2020, Azienda Municipale Ambiente (C-15/19, EU:C:2020:371), care privea o modificare, la o dată la care depozitul de deșuri în discuție era încă în curs de exploatare, a duratei operațiunilor de posttratare a depozitului respectiv după dezafectarea sa.

- 56 Desigur, validitatea unei dispoziții a dreptului Uniunii nu poate depinde de situația dreptului național. Cu toate acestea, atunci când legiuitorul Uniunii lasă mai întâi statelor membre posibilitatea de a stabili repartizarea costurilor aferente gestionării deșeurilor generate de anumite produse și decide, ulterior, să instituie o normă în temeiul căreia aceste costuri trebuie să fie suportate, în toate statele membre, de producători, inclusiv în raport cu produsele pe care aceștia le introduseseră deja pe piață la un moment la care legislația anterioară menționată a Uniunii era în vigoare, trebuie să se considere că norma respectivă se aplică retroactiv, în sensul jurisprudenței citate la punctul 47 din prezenta hotărâre, și, prin urmare, este susceptibilă să încalce principiul securității juridice.
- 57 În aceste condiții, trebuie să se verifice dacă articolul 13 alineatul (1) din Directiva 2012/19 respectă condițiile rezultate din jurisprudența amintită la punctele 48 și 49 din prezenta hotărâre, având în vedere că se aplică panourilor fotovoltaice introduse pe piață între 13 august 2005 și data intrării în vigoare a Directivei 2012/19, și anume 13 august 2012, și că reglementează, așadar, situații împlinite anterior acestei din urmă date.
- 58 Desigur, această nouă normă este însoțită de dispoziții speciale care îi determină în mod specific condițiile de aplicare în timp, în sensul jurisprudenței menționate, atunci când vizează explicit și fără nicio ambiguitate deșeurile generate de panourile fotovoltaice introduse pe piață după 13 august 2005. Cu toate acestea, o normă de drept nouă care se aplică unor situații împlinite anterior nu poate fi considerată conformă cu principiul neretroactivității actelor juridice în măsura în care modifică, *a posteriori* și în mod imprevizibil, repartizarea costurilor a căror apariție nu mai poate fi evitată, întrucât operatorii s-au putut întemeia în mod legitim, în cadrul tranzacțiilor comerciale, pe repartizarea acestor costuri prevăzută în reglementarea în vigoare la acel moment și îi privează astfel pe operatorii respectivi de orice posibilitate reală de a adopta dispoziții ca urmare a intrării în vigoare a noii norme menționate.
- 59 Pe de altă parte, întrucât, în conformitate cu jurisprudența citată la punctul 49 din prezenta hotărâre, aplicarea retroactivă a unei norme noi poate fi de asemenea justificată atunci când un obiectiv de interes general o impune și atunci când încrederea legitimă a persoanelor interesate este respectată în mod corespunzător, trebuie arătat că, în speță, aplicarea retroactivă a articolului 13 alineatul (1) din Directiva 2012/19 ar fi contrară obiectivului enunțat în considerentul (12) al acestei directive, care urmărește să stimuleze producătorii să ia pe deplin în considerare și să faciliteze, la momentul proiectării produselor lor, repararea, posibila îmbunătățire, reutilizarea, dezasamblarea și reciclarea acestora. Astfel, după cum a susținut guvernul german în răspunsurile sale la întrebările cu solicitare de răspuns scris ale Curții, realizarea unui asemenea obiectiv pare dificil de atins, din moment ce producătorii nu erau în măsură să prevadă, la momentul proiectării panourilor fotovoltaice, că ar fi obligați ulterior să asigure finanțarea costurilor aferente gestionării deșeurilor generate de aceste panouri.

- 60 În ceea ce privește faptul, subliniat de Parlament, de Consiliul Uniunii Europene și de Comisie în răspunsurile lor la întrebările cu solicitare de răspuns scris ale Curții, că, potrivit articolului 13 din Directiva 2002/96, panourile fotovoltaice ar putea fi eventual adăugate în anexa I B la directiva respectivă, în cadrul modificărilor necesare în special în scopul adaptării la progresul științific și tehnic a articolului 7 alineatul (3) din această directivă, referitor la calcularea obiectivelor de valorificare a DEEE pe care producătorii erau obligați să le atingă, acesta nu poate infirma raționamentul expus la punctele 47-59 din prezenta hotărâre. Desigur, această dispoziție anunța, încă din anul 2002, că producătorii de panouri fotovoltaice puteau fi chemați să suporte costurile aferente gestionării deșeurilor generate de panourile introduse pe piață începând de la o dată viitoare care ar fi prevăzută eventual într-o nouă directivă. Totuși, ea nu poate sta la baza concluziei potrivit căreia acești producători ar fi trebuit să se aștepte ca obligația de finanțare a costurilor aferente gestionării deșeurilor generate de EEE, astfel cum a fost prevăzută la articolul 13 alineatul (1) din Directiva 2012/19, să le fie impusă în ceea ce privește panourile fotovoltaice deja introduse pe piață între 13 august 2005 și 13 august 2012.
- 61 În aceste condiții, aplicarea retroactivă a articolului 13 alineatul (1) din Directiva 2012/19 încalcă principiul securității juridice.
- 62 Prin urmare, trebuie să se constate nevaliditatea dispoziției respective în măsura în care aceasta impune producătorilor finanțarea costurilor aferente gestionării deșeurilor generate de panouri fotovoltaice introduse pe piață între 13 august 2005 și 13 august 2012.
- 63 În lumina tuturor considerațiilor care precedă, este necesar să se răspundă la prima întrebare după cum urmează:
- articolul 13 alineatul (1) din Directiva 2012/19 este nevalid în măsura în care această dispoziție impune producătorilor finanțarea costurilor aferente gestionării deșeurilor generate de panouri fotovoltaice introduse pe piață între 13 august 2005 și 13 august 2012;
 - articolul 13 alineatul (1) din Directiva 2012/19 trebuie să fie interpretat în sensul că se opune unei legislații naționale care impune utilizatorilor de panouri fotovoltaice, iar nu producătorilor acestor panouri, finanțarea costurilor aferente gestionării deșeurilor generate de panourile menționate introduse pe piață începând de la 13 august 2012, data intrării în vigoare a acestei directive.

Cu privire la a doua întrebare

- 64 Prin intermediul celei de a doua întrebări, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă dreptul Uniunii trebuie să fie interpretat în sensul că împrejurarea că legislația unui stat membru, contrară unei directive a Uniunii, a fost adoptată înainte de adoptarea acestei directive are incidență asupra aprecierii condițiilor răspunderii acestui stat membru pentru prejudiciul cauzat unui particular, rezultat din încălcarea dreptului Uniunii.
- 65 Cu titlu introductiv, din cererea de decizie preliminară reiese că această întrebare este adresată în ipoteza în care articolul 13 alineatul (1) din Directiva 2012/19 ar impune ca obligația de finanțare a costurilor aferente gestionării deșeurilor generate de panouri fotovoltaice să revină producătorilor pentru panourile introduse pe piață cel târziu la 1 ianuarie 2013. De asemenea, întrucât din răspunsul la prima întrebare adresată de instanța de trimitere rezultă că această obligație trebuie să fie instituită pentru panourile fotovoltaice introduse pe piață începând de la intrarea în vigoare a Directivei 2012/19, și anume de la 13 august 2012, este necesar să se considere că, prin a doua

- întrebare formulată, instanța de trimitere urmărește în esență să se stabilească dacă împrejurarea că legislația cehă privind deșeurile, contrară dreptului Uniunii, a fost adoptată înainte de directiva menționată are incidență asupra aprecierii condițiilor răspunderii Republicii Cehe pentru prejudiciul cauzat unui utilizator de panouri fotovoltaice introduse pe piață în perioada cuprinsă între 13 august 2012 și 1 ianuarie 2013.
- 66 Or, din elementele dosarului prezentat Curții reiese că, așa cum a arătat doamna avocată generală la punctul 94 din concluzii, subzistă îndoieli cu privire la aspectul dacă litigiul principal privește efectiv panouri fotovoltaice introduse pe piață în perioada cuprinsă între 13 august 2012 și 1 ianuarie 2013.
- 67 Trebuie amintit însă că refuzul Curții de a se pronunța asupra unei cereri formulate de o instanță națională este posibil numai dacă este evident că interpretarea solicitată a dreptului Uniunii nu are nicio legătură cu realitatea sau cu obiectul litigiului principal, atunci când problema este de natură ipotetică ori când Curtea nu dispune de elementele de fapt și de drept necesare pentru a răspunde în mod util la întrebările care i-au fost adresate [Hotărârea din 2 iulie 2020, Magistrat der Stadt Wien (Hârciogul), C-477/19, EU:C:2020:517, punctul 40 și jurisprudența citată].
- 68 În aceste condiții, din moment ce nu se poate exclude că VYSOČINA WIND a dobândit și utilizat efectiv, în cadrul exploatării centralei de energie solară puse în funcțiune în anul 2009, panouri fotovoltaice introduse pe piață în perioada cuprinsă între 13 august 2012 și 1 ianuarie 2013, aspect a cărui verificare este de competența instanței de trimitere, pentru a se oferi un răspuns util acestei instanțe trebuie să se răspundă la a doua întrebare.
- 69 În acest context, trebuie amintit că Curtea a statuat în mod repetat că, în dreptul Uniunii, se recunoaște un drept la repararea prejudiciului atunci când sunt întrunite trei condiții, și anume ca norma de drept încălcată să aibă ca obiect acordarea de drepturi particularilor, ca încălcarea să fie suficient de gravă și, în sfârșit, să existe o legătură directă de cauzalitate între încălcarea obligației care incumbă statului membru și prejudiciul suferit de persoanele vătămate (Hotărârea din 5 martie 1996, Brasserie du pêcheur și Factortame, C-46/93 și C-48/93, EU:C:1996:79, punctul 51, precum și Hotărârea din 8 iulie 2021, Koleje Mazowieckie, C-120/20, EU:C:2021:553, punctul 61).
- 70 În plus, rezultă dintr-o jurisprudență constantă că punerea în aplicare a condițiilor amintite la punctul precedent, care permit stabilirea răspunderii unui stat membru pentru prejudiciile cauzate particularilor prin încălcări ale dreptului Uniunii care îi sunt imputabile, trebuie, în principiu, să fie efectuată de instanțele naționale, conform îndrumărilor furnizate de Curte pentru a proceda la această punere în aplicare (Hotărârea din 29 iulie 2019, Hochtief Solutions Magyarországi Fióktelepe, C-620/17, EU:C:2019:630, punctul 40 și jurisprudența citată).
- 71 În această privință, în ceea ce privește în special a doua dintre condițiile menționate, trebuie amintit că, pentru a stabili dacă există o încălcare suficient de gravă a dreptului Uniunii, instanța națională sesizată cu o cerere de despăgubire trebuie să țină seama de toate elementele care caracterizează situația care îi este prezentată (Hotărârea din 29 iulie 2019, Hochtief Solutions Magyarországi Fióktelepe, C-620/17, EU:C:2019:630, punctul 42).
- 72 În speță, din dosarul de care dispune Curtea reiese că, cu mai mult de o lună înainte de adoptarea Directivei 2012/19, și anume la 30 mai 2012, legiuitorul ceh a introdus în Legea privind deșeurile articolul 37p, care instituie responsabilitatea utilizatorilor pentru finanțarea costurilor aferente gestionării deșeurilor generate de panouri fotovoltaice introduse pe piață cel târziu la

- 1 ianuarie 2013. În acest context, instanța de trimitere urmărește, mai precis, să afle dacă faptul că Republica Cehă și-a modificat legislația privind deșeurile chiar înainte de adoptarea Directivei 2012/19 îi poate fi imputat pentru angajarea răspunderii sale ca urmare a caracterului contrar al acestei legislații naționale cu directiva menționată.
- 73 Pentru a răspunde la această întrebare, trebuie arătat că Directiva 2012/19 stabilește ea însăși, la articolul 24 alineatul (1), un termen la expirarea căruia actele cu putere de lege și actele administrative necesare pentru a se conforma acesteia trebuie să fi intrat în vigoare în statele membre, și anume 14 februarie 2014.
- 74 În această privință, deși Directiva 2012/19 se aplică întocmai, *ratione temporis*, începând de la 13 august 2012, trebuie subliniat că, potrivit unei jurisprudențe constante a Curții, din moment ce prin termenul menționat la punctul precedent se urmărește în special să se ofere statelor membre timpul necesar pentru adoptarea măsurilor de transpunere a unei directive, acestor state nu li se poate reproșa că nu au transpus-o în ordinea lor juridică înainte de expirarea termenului respectiv. Cu toate acestea, statelor membre le revine obligația de a adopta, în interiorul termenului de transpunere a directivei, măsurile necesare prin care să se asigure atingerea rezultatului prevăzut de aceasta până la expirarea termenului respectiv (Hotărârea din 18 decembrie 1997, Inter-Environnement Wallonie, C-129/96, EU:C:1997:628, punctele 43 și 44, precum și Hotărârea din 27 octombrie 2016, Milev, C-439/16 PPU, EU:C:2016:818, punctele 30 și 31).
- 75 Rezultă de aici, potrivit unei jurisprudențe de asemenea constante, că, în cursul termenului de transpunere a unei directive, statele membre destinate ale acesteia trebuie să se abțină de la adoptarea unor dispoziții de natură să compromită grav rezultatul prevăzut de directiva respectivă (a se vedea în acest sens Hotărârea din 18 decembrie 1997, Inter-Environnement Wallonie, C-129/96, EU:C:1997:628, punctul 45, și Hotărârea din 13 noiembrie 2019, Lietuvos Respublikos Seimo narių grupė, C-2/18, EU:C:2019:962, punctul 55).
- 76 În prezenta cauză, articolul 37p din Legea privind deșeurile a fost adoptat chiar înainte ca această directivă să fi fost adoptată și publicată în *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene*, astfel încât termenul de transpunere nu începuse încă să curgă, și chiar înainte ca directiva menționată să fi putut produce efecte juridice față de statele membre destinate ale acesteia.
- 77 Prin urmare, nu se poate reproșa Republicii Cehe că a acționat cu încălcarea jurisprudenței amintite la punctul 75 din prezenta hotărâre.
- 78 În consecință, introducerea în Legea privind deșeurile, cu mai mult de o lună înainte de adoptarea Directivei 2012/19, a articolului 37p, care instituie responsabilitatea utilizatorilor pentru finanțarea costurilor aferente gestionării deșeurilor generate de panouri fotovoltaice introduse pe piață cel târziu la 1 ianuarie 2013, nu poate constitui, ca atare, o încălcare suficient de gravă a dreptului Uniunii.
- 79 Având în vedere ansamblul considerațiilor care precedă, este necesar să se răspundă la a doua întrebare că dreptul Uniunii trebuie să fie interpretat în sensul că împrejurarea că un stat membru a adoptat o legislație contrară unei directive a Uniunii înainte de adoptarea acestei directive nu constituie, ca atare, o încălcare a dreptului Uniunii, din moment ce atingerea rezultatului prevăzut de directiva menționată nu poate fi considerată grav compromisă înainte ca aceasta să facă parte din ordinea juridică a Uniunii.

Cu privire la cheltuielile de judecată

- 80 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Marea Cameră) declară:

- 1) Articolul 13 alineatul (1) din Directiva 2012/19/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 4 iulie 2012 privind deșeurile de echipamente electrice și electronice (DEEE) este nevalid în măsura în care această dispoziție impune producătorilor finanțarea costurilor aferente gestionării deșeurilor generate de panouri fotovoltaice introduse pe piață între 13 august 2005 și 13 august 2012.**

Articolul 13 alineatul (1) din Directiva 2012/19 trebuie să fie interpretat în sensul că se opune unei legislații naționale care impune utilizatorilor de panouri fotovoltaice, iar nu producătorilor acestor panouri, finanțarea costurilor aferente gestionării deșeurilor generate de panourile menționate introduse pe piață începând de la 13 august 2012, data intrării în vigoare a acestei directive.

- 2) Dreptul Uniunii trebuie să fie interpretat în sensul că împrejurarea că un stat membru a adoptat o legislație contrară unei directive a Uniunii înainte de adoptarea acestei directive nu constituie, ca atare, o încălcare a dreptului Uniunii, din moment ce atingerea rezultatului prevăzut de directiva menționată nu poate fi considerată grav compromisă înainte ca aceasta să facă parte din ordinea juridică a Uniunii.**

Semnături